

Handläggare: Lisbeth Oulis
Telefon: 08-508 01 696

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Fler måste våga anmäla sexualbrott

Remiss från kommunstyrelsen av motion (2012:73) av Tomas Rudin (S)
(KS-dnr 325-1837/2012)

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.
2. Omedelbar justering.

Olle Johnselius
stadsdelsdirektör

Kerstin Alnervik
t.f. verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Motionären Tomas Rudin (S) yrkar i sin motion på att staden bör utarbeta en strategi för att öka anmälningensgraden av sexualbrott. Vidare yrkar han på att staden ska redogöra för vilket förebyggande arbete staden har för att minska sexualbrotten och arbeta för att öka den sexuella hälsan bland stockholmarna.

Förvaltningen beskriver i sitt remissvar på vilket sätt arbetet bedrivs för att fler brottsoffer ska anmäla de brott de utsatts för. Förvaltningen menar vidare att de bakomliggande orsakerna till att anmälningensfrekvensen är så låg noga behöver analyseras innan en strategi utarbetas för att öka anmälningarna av sexualbrott.

Förvaltningen är ense med motionären om vikten av att arbeta förebyggande för att motverka våld över huvud taget inklusive sexuellt våld. Ett förebyggande arbete måste ske tidigt i barns liv och genomföras på alla de arenor där barn och ungdomar uppehåller sig i vardagen.

Bilaga

Motion (2012:73) om att fler måste våga anmäla sexualbrott

Remissbehandling

Kommunstyrelsen har för yttrande senast den 1 mars 2013 remitterat motion (2012-73) av Tomas Rudin (S) om att fler måste våga anmäla sexualbrott.

Övriga remissinstanser är Skärholmen och Älvsjö stadsdelsnämnder, socialnämnden, stadsledningskontoret samt Stockholms läns landsting.

Stadsdelsnämnden har fått uppskov med yttrandet till den 22 mars.

Motionens innehåll

Sammanfattningsvis uppmärksammar motionären i sin motion att enligt Brå anmäls bara 20 procent av alla sexualbrott i Sverige, att majoriteten som utsätts för sexualbrott är tjejer och kvinnor och att en tredjedel är under 15 år. Vidare sker brotten till största delen inom hemmets väggar. Motionären undrar vad staden kan göra för att öka antalet anmälningar och hänvisar till att Socialdemokraterna i Stockholm lade en motion våren 2012 där de uppmanade staden att ta fram ett program för sexuell hälsa och lägga större vikt vid förebyggande arbete. Motionären yrkar att staden ska redogöra för vilken strategi man tänker vidta för att öka anmälningsgraden av sexualbrott. Vidare önskar motionären att staden redogör för förebyggande insatser i syfte att minska sexualbrotten och arbetet med att öka den sexuella hälsan bland stockholmarna.

Motionen bifogas i sin helhet.

Förvaltningens synpunkter

Strategi för att öka anmälningsgraden av sexualbrott

I begreppet sexualbrott ingår flera olika brott som till exempel sexuellt ofredande, blottning, sexuell exploatering av vuxna och barn/människohandel m.fl. brott. Förvaltningen utgår i sitt remissvar från det som motionären särskilt tagit upp i sin motion, nämligen våldtäkt och annat sexuellt våld.

Enligt Brottsförebyggande Rådet (Brå) har antalet anmälningar av våldtäkt ökat kontinuerligt under en tioårsperiod. Andelen personer som i Nationella Trygghetsundersökningen (NTU) uppger att de blivit utsatta för sexualbrott har dock varit relativt stabil under samma tid. Den minskning av andelen anmälda sexualbrott, som motionären hänvisar till, har skett mellan åren 2011 och 2012 vilket enligt Brå är en marginell minskning. År 2011 lagfördes endast 168 våldtäkter av totalt 1400 lagförda sexualbrott. Av de misstänkta gärningsmännen är endast två procent

kvinnor. ”Unga män dominerar bland gärningsmännen, medan unga kvinnor är överrepresenterade bland offren...”.¹

Det sexuella våldet blir i förvaltningens arbete främst synligt vid verksamheter som kvinnofridsteamet och vid ungdomsmottagningen.

Vid kvinnofridsteamet kartläggs noga vilken typ av våld kvinnan utsatts för inklusive sexuellt våld. Kvinnorna uppmanas att polisanmäla det våld och/eller sexuella övergrepp de utsatts för. För att öka motivationen att anmäla får de information om rättsprocessen och om att de kan räkna med stöd av handläggaren i samband med anmälan och i den fortsatta rättsprocessen.

Vid Järva ungdomsmottagning för personer upp till 23 år får alla besökare svara på frågan om de någon gång tvingats till sexuella handlingar. Gruppen som svarar ja på frågan har varit relativt konstant över tid och utgörs av ca 20-25 procent varje år. Unga kvinnor som kommer för att få dagen-efter-piller får också alltid frågan om de tvingats till att ha sex. Mottagningen uppmanar brottsoffren att göra polisanmälan samt erbjuder sitt stöd i samband med detta.

Kvinnor inom västerort kan också få information om rättsprocessen och stöd av Relationsvåldscentrum (RVC) vid Västerortspolisen, som förvaltningen var en av initiativtagarna till. I en utvärdering som genomfördes 2010 av Institutionen för socialt arbete vid Ersta Sköndal högskola anges att brukarna själva är mycket nöjda med stödet från RVC och polisen uppger att den rättsliga processen blir bättre. Enligt utvärderingen är det dock inte sannolikt att anmälningsbenägenheten har påverkats av att RVC finns.

Även om brottet faller under allmänt åtal och det är möjligt för socialtjänsten att anmäla mot den enskildes vilja, är detta inte något som tillämpas. Om polis och rättsväsende ska kunna driva ett ärende är de beroende av att den som utsatts för brottet står fast vid sin anmälan. Att bli utsatt för sexuellt våld är förenat med starka skam- och skuld känslor och innebär bland annat att den som utsatts inte gärna vill prata om det med någon. För att kunna ge kvinnan stöd i hennes utsatta situation behöver socialtjänsten i sammanhanget värna om en god relation till kvinnan och att mot den bakgrunden göra polisanmälan mot hennes vilja, skulle skada tilliten. Huvudregeln vid brott mot minderårig är dock att polisanmälan ska göras oavsett den unges eller vårdnadshavarens vilja.

¹ Brå:s hemsida om våldtäkt och sexualbrott

Förvaltningen menar att orsakerna till att anmälningsgraden av sexualbrott är förhållandevis låg är en komplex fråga. Den innefattar vilket stöd brottsoffren får, brottens upplärningsgrad, lagtolkning m.m. Innan en strategi utformas behöver de olika faktorerna analyseras närmare. En strategi för att öka anmälningsgraden av sexualbrott behöver involvera flera myndigheter som polis, åklagare, domstolar, socialtjänst, hälso- och sjukvård etc.

Förebyggande arbete med syfte att minska sexualbrotten och öka den sexuella hälsan

I likhet med motionären anser förvaltningen att ett förebyggande arbete är utomordentligt viktigt för att motverka sexuellt våld. Sexuellt våld är dock ofta en del av annat våld. Våld mellan vuxna och mot barn förekommer i en majoritet av de ärenden som förvaltningens barn- och ungdomsverksamheter och kvinnofridsteamet handlägger. Våldsutsatta kvinnor och deras barn erbjuds stöd och behandling. Också männen som använder våld erbjuds särskilt behandlingsprogram i syfte att de ska upphöra med sitt våldsamma beteende. Detta kan betraktas som ett sätt att förbättra hälsan generellt, men också som ett sekundärt förebyggande arbete.

Ungdomsmottagningarnas ordinarie preventiva arbete handlar i huvudsak om att förebygga sexuell ohälsa bland unga människor. Sedan tio år tillbaka erbjuder Järva ungdomsmottagning också en stödjande gruppverksamhet (NOOR) för unga kvinnor, som utsatts för våldtäkt.

Sedan 2011 pågår projektet 164united, som är en samverkan mellan förvaltningens fältgrupp, förskolan Kistaenheten, Järva ungdomsmottagning, förvaltningens preventionssamordnare, ungdomsgården i Kista, närpolisen, Ärvingeskolan, Igelbäcksskolan, Kvarnbackaskolan och KFUM, Områden som lyfts upp i projektet är empati, genus, jämställdhet, HBTQ-frågor, hedersrelaterade frågor samt trygghet och tillit. Tanken är att frågor som dessa ska finnas med i vardagen som en röd tråd från förskolan upp till högstadiet. Målet är att barnen/eleverna ska få en förbättrad psykisk hälsa, starkare självkänsla, större trygghet samt få en ökad förståelse och respekt för varandra.

Förvaltningen menar sammanfattningsvis att strategier för ett långsiktigt förebyggande arbete för att minska våldet och sexualbrotten är utomordentligt viktigt. Kompetensen om våldets orsaker och mekanismer behöver vidareutvecklas och förankras hos alla yrkesgrupper som möter våld hos vuxna, men särskilt hos personal som dagligen möter barn och ungdomar i olika verksamheter. Evidensbaserade arbetssätt som bygger på ett normkritiskt förhållningssätt behöver utvecklas och införlivas i det vardagliga arbetet vid förskolor, skolor, fritidshem m.fl.
